

Remissvar

Klimat- och näringslivsdepartementet

Vårt diarienummer: 2026-01086

Ert diarienummer: KN2026/00781

Datum: 2026-05-27

Remiss avseende Förordningen om industriell acceleration och omställning (Industrial Accelerator Act, COM (2026/956))

Sammanfattning

Vinnova bedömer att förslaget till EU:s förordning för industriell acceleration och omställning har potential att påskynda marknadsutvecklingen inom prioriterade områden och möjliggöra snabb uppskalning av fossilfria processer och strategiska produkter. Sverige står starkt inom flera av dessa nyckelsektorer och har goda förutsättningar att dra nytta av en tydlig och offensiv satsning på europeisk tillverkningsindustri.

Akten innehåller initiativ som kan stärka samverkan både nationellt och på EU-nivå, en förutsättning för att säkerställa maximal innovationsförmåga. Detta i kombination med ramverkets förslag om att förordningen omfattar hela värdekedjor snarare än enskilda produkter eller komponenter, är ett positivt angreppssätt som underlättar samverkan mellan aktörer och stärker förutsättningarna för konkurrenskraftiga och resilienta industriella system.

För en enklare och effektiv nationell implementering bör en nationell accesspunkt samordnas med de nationella kontaktpunkterna för tillståndprocesser i enlighet med EU:s förordningar om nettonollindustrin respektive kritiska råmaterial. Vinnova vill även understryka att en väl fungerande nationell accesspunkt är central för att accelerera uppskalning och industriell etablering.

Att stärka Sveriges roll i det europeiska samarbetet blir alltmer betydelsefullt och att målmedvetet ta en ledande och mer framträdande position i relevanta europeiska forum och samarbeten, ligger väl i linje med det svenska innovationssystemets målsättningar. Vinnova understryker vikten av att säkerställa synkronisering mellan relevanta instrument och initiativ i genomförandet av kommande akter och förordningar. Vid större omställningar riskerar bristande samordning mellan utvecklingssteg, finansieringsinstrument, policy och ansvariga myndigheter att hämma utvecklingstakten och implementeringen. Mot denna bakgrund bör det finnas en tydlig och övergripande nationell ambition som syftar till att stärka sambanden mellan instrumenten. Som exempel bör EU:s förordning om industriell acceleration och omställning (IAA), nationella och regionala partnerskapsplanen (NRPP), konkurranskraftsfonden (ECF), tionde ramprogrammet för forskning och innovation (FP10) hanteras på ett för Sverige mer samordnat och strategiskt vis. Att dra nytta av möjligheten att testa nya innovativa tekniker och regelverk för dessa i och med policyinstrumentet regulatoriska sandlådor i enlighet med exempelvis EU:s förordning om nettonollindustrin kan ytterligare stärka Sveriges industriella position. Här är det även viktigt att kontinuerligt följa upp hur väl implementeringsprocesserna fungerar och justera vid behov. Finns särskilda svenska behov som behöver täckas in, bör processerna kunna hantera detta.

Vinnova
Sveriges innovationsmyndighet

Besöksadress:
Mäster Samuelstgatan 56,
101 58 Stockholm
Telefon: 08 473 30 00
www.vinnova.se

Fakturaadress:
Vinnova, FE 34, 838 73 Frösön
Levaransadress:
Klara Norra Kyrkogata 14, 101 58 Stockholm
Organisationsnummer: 202100-521

Ambitionen behöver inte vara att inledningsvis fastställa en fullständig modell, utan snarare att signalera ett arbetssätt som utvecklas stegvis över tid.

Andra aspekter som bör beaktas

Omställning från fossilbaserade till fossilfria processer innebär i regel omfattande installationer och därmed betydande investeringskostnader. Därutöver är omställningen ofta förenad med risker kopplade till införande av ny teknik och nya processer, till exempel kvalitetsbrister och ökade kostnader. Vinnova bedömer därför att en stabil och långsiktig nationell FOI-finansiering, för att bemöta förslagets omfattning och genomförande, är av avgörande betydelse. Detta för att öka drivkrafterna för industriella investeringar i ny teknik och policyutveckling, minska investeringsrisker och hantera de utmaningar som uppstår i tillväxt- och etableringsfaser.

För att en policydriven omställning, som den gröna omställningen, ska kunna genomföras i praktiken krävs även incitament som i tillräcklig grad premierar fossilfria processer och produkter. Styrmedel och åtgärder för att stimulera fossilfri efterfrågan är en av förslagets tre huvudpelare. Att stimulera efterfrågan, enligt förslagen i förordningen, kan bidra till att göra EU:s energiintensiva industri och produkter marknadsledande och stärka den industriella basen för en fossilfri ekonomi. Vinnovas bedömning är att ändamålsenligt utformade incitament kan vara avgörande för att accelerera omställningen och bidra till en fossilfri och konkurrenskraftig europeisk industri i strategiska sektorer.

Vinnova ser positivt på att ramverkets förslag omfattar hela värdekedjor snarare än enskilda produkter eller komponenter. Ett sådant angreppssätt underlättar samverkan mellan aktörer och stärker resiliensen i industriella system. Vinnova delar bedömningen i aktens bakgrundsmaterial att det exempelvis finns ett behov av att etablera och stärka hållbara batterivärdekedjor i Europa. Batterivärdekedjan är ett svenskt styrkeområde och Vinnova bedömer att fortsatt uppskalning och investeringsfrämjande insatser behövs för att utveckla en europeiskt konkurrenskraftig och robust batterivärdekedja. Tidiga satsningar har mött utmaningar och fortsatt FOI-finansiering behövs inom batterivärdekedjan liksom andra strategiska tekniker för Sverige.

Vinnovas ställningstaganden

Chapter II – Enabling conditions for industrial production and decarbonisation

Artikel 4 Single access points

Vinnova vill här understryka betydelsen av att den nationella accesspunkten samordnas med den nationella kontaktpunkten för tillståndsprocesser i enlighet med EU:s förordningar om nettonollindustrin respektive kritiska råmaterial. En singular ingång bedöms leda till färre kontaktytor, bättre överblick och effektivare nationell implementering. Rollen som nationell accesspunkt är central för att accelerera uppskalning och industriell etablering.

Chapter III – Strengthening the Unions' strategic industrial value chains

Artikel 11 Public Procurement

Vinnova
Sveriges innovationsmyndighet

Besöksadress:
Mäster Samuelstgatan 56,
101 58 Stockholm
Telefon: 08 473 30 00
www.vinnova.se

Fakturaadress:
Vinnova, FE 34, 838 73 Frösön
Levaransadress:
Klara Norra Kyrkogata 14, 101 58 Stockholm
Organisationsnummer: 202100-521

Vinnova vill i detta sammanhang även lyfta möjligheten att införa krav på innovationsupphandling, inklusive förkommersiell upphandling. Styrmedlet syftar till att aktivt accelerera innovation baserat på teknologier med långa utvecklingstider. Vinnovas nystartade program för radikal innovation syftar till att påskynda omvandling av banbrytande teknologier till affär genom avtalsfinansiering och tillämpas nu i pilotskala. Det genomförs i samverkan med det tyska innovationsmyndigheten SPRIND genom köp av FoU-tjänster för att stimulera lösningar för civilt drömförsvaret, men kan även tillämpas inom strategiska netto-nolltekniker. Vinnova vill även peka på möjligheten att införa incitament, riktlinjer eller förväntningar på innovationsupphandling för att ytterligare stärka efterfrågedriven innovation.

Chapter V – Industrial Manufacturing Acceleration areas

Artikel 25 – Designating national industrial manufacturing acceleration areas

Vinnova ser potential i förslaget om att utse svenska accelerationsområden för industriell tillverkning inom utpekade strategiska sektorer. Det skapar möjligheter att arbeta mer proaktivt utifrån regionala förutsättningar. Genom en samordnad, proaktiv nationell strategisk planering har Sverige potential att stärka sina värdekedjor och skapa robusta system mellan industrier och andra typer av relevanta verksamheter inom unionen.

Vinnova bedömer att Sverige har förhållandevis starka positioner inom flera av de utpekade strategiska sektorerna (Annex 1). Under åren 2024–2025 har Vinnova lanserat två stora och långsiktiga satsningar: Avancerad digitalisering och Impact Innovation. Avancerad digitalisering ska utveckla lösningar som både stärker svensk industris konkurrenskraft och påskyndar den gröna omställningen, till exempel genom AI, data, digital infrastruktur och elektrifiering. Alla fem program inom Impact Innovation är utformade för att driva systeminnovation mot nettonollutsläpp i olika delar av samhället och industriella värdekedjor. Net Zero Industry fokuserar på en konkurrenskraftig tillverkningsindustri med nettonollutsläpp. Swedish Metals & Minerals arbetar för en hållbar försörjning av metaller och mineral. Resultat och erfarenheter från de strategiska innovationsprogrammen, det pågående samverkansprogrammet för fordonsindustrin (FFI) samt Impact Innovation är samtliga relevanta vid beaktande av svenska accelerationsområden.

Vinnovas analys av strategiska tekniker i Sverige (2025) visar att Sverige har styrkor såsom systemförståelse, avancerad industri och en unik förmåga att samverka mellan teknikområden. Samarbetet med företag, sektorer och forskningsmiljöer är väl utvecklat och Sverige har test- och demonstrationsmiljöer som håller internationell toppklass. Kompetensen inom energi och material är hög och Sverige har en stark tradition av att arbeta med miljö, etik och jämställdhet. Givet detta bedömer Vinnova att det finns goda förutsättningar för Sverige att ta en ledande roll inom ramen för en eller flera strategiska sektorer och teknikområden.

Artikel 26 – Enabling conditions

Vinnova ser synergi med art 26b och 26e i vår roll som koordinator för EU:s samfinansierade partnerskap RAMP (Raw Materials Partnership for the Green and Digital transition) 2025–2037. Partnerskapet omfattar 56 forskningsfinansierande organisationer i 34 länder inom Europa och globalt. Årliga utlysningar kommer att finansiera FOI-samverkansprojekt för hållbara värdekedjor för strategiska och kritiska råmaterial enligt partnerskapets gemensamma strategiska forsknings- och innovationsagenda. Utöver forskningsfinansiering kommer partnerskapet att bygga strategiska nätverk och policyrelevant kunskap. Vinnovas ledarskap förväntas bidra till att ytterligare stärka Sveriges position som en framstående gruv-mineral- och metallnation inom EU och globalt.

Artikel 27 – Permit-granting procedures in acceleration areas

Vinnova
Sveriges innovationsmyndighet

Besöksadress:
Mäster Samuelstgatan 56,
101 58 Stockholm
Telefon: 08 473 30 00
www.vinnova.se

Fakturaadress:
Vinnova, FE 34, 838 73 Frösön
Levaransadress:
Klara Norra Kyrkogata 14, 101 58 Stockholm
Organisationsnummer: 202100-521

Vinnova noterar att förslaget inte omfattar regulatoriska sandlådor, ett relativt nytt policyinstrument som har introducerats inom i flera EU-förordningar, bland annat EU:s förordning om nettonollindustrin (artikel 33). Syftet är att främja marknadsintroduktion av nya innovationer genom att underlätta test och demonstration i kontrollerad, verklig miljö. Vinnova ser potential i att innovativa företag kan testa och verifiera nya, innovativa lösningar och samtidigt kunna identifiera flaskhalsar i tillståndsprocesser, som hindrar uppskalning och tillverkning. Sådana möjligheter behövs för svenska företag ska kunna attrahera och behålla spetskompetens och investeringskapital. För att både reducera regulatoriska hinder för innovation och uppskalning skulle instrumentet regulatoriska sandlådor även kunna tillämpas parallellt med föreslagna processer inom accelerationsområden. Tillsammans skulle det kunna skapa förutsättningar för en mer agil och stödjande tillståndsprovning.

I detta ärende har generaldirektör Darja Isaksson beslutat. Handläggare Lena Killander har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också handläggare Eva Ahlner, Anna Bergstrand, Johana Axelsson, områdesledare Christian Fredricsson, enhetschef Ida Langborg samt avdelningschef Remy Kolessar deltagit.

Darja Isaksson

Vinnova
Sveriges innovationsmyndighet

Besöksadress:
Mäster Samuelstgatan 56,
101 58 Stockholm
Telefon: 08 473 30 00
www.vinnova.se

Fakturaadress:
Vinnova, FE 34, 838 73 Frösön
Levaransadress:
Klara Norra Kyrkogata 14, 101 58 Stockholm
Organisationsnummer: 202100-521